

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

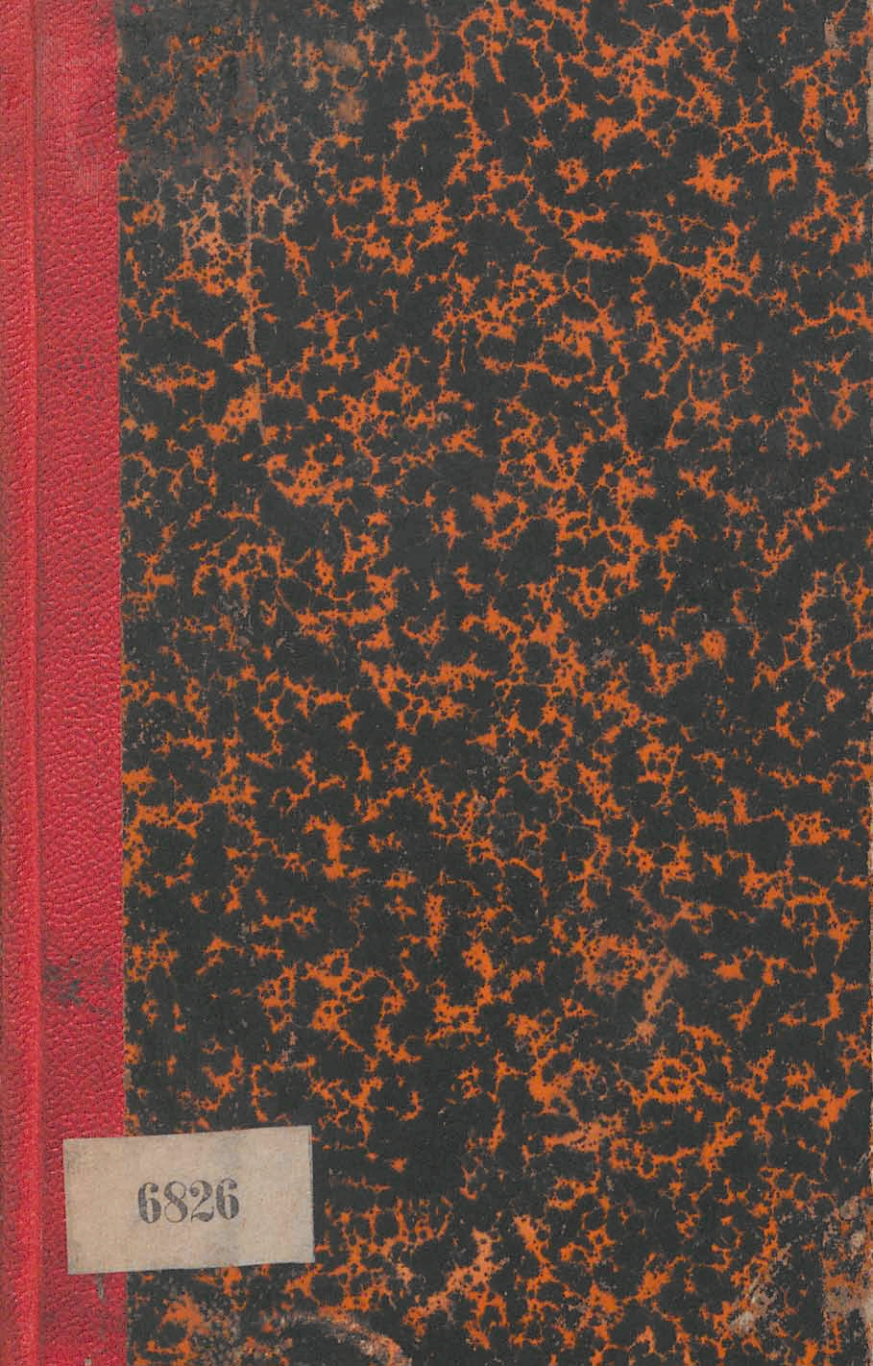
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

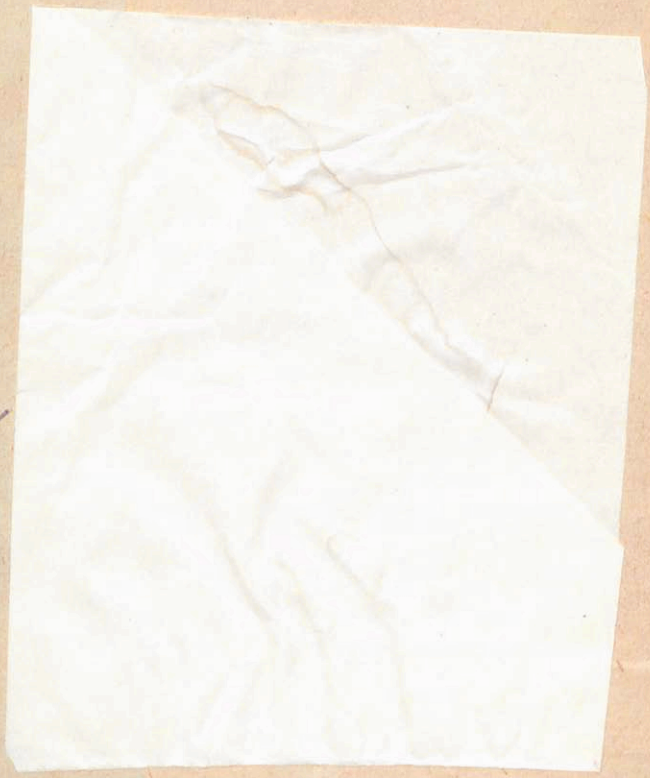
You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

The image shows the front cover of an old book. The spine, on the left, is bound in a textured red material. The main cover area is decorated with a marbled pattern of dark green and black, with irregular, bright orange or yellow spots scattered throughout. In the bottom-left corner, there is a small, rectangular, off-white paper label with the number '6826' printed on it in a black, serif font.

6826

39609

1403

8

1880

Խ Ր Ը Տ

Տ Օ Ր Օ Ն Յ Ը Ն Ե Լ Ո Յ

Թարգմանեալ և ապագրու-լեամբ 'ի Լյոն ամեալ
յանդրիւն-լիտանի Սիմեոն-լեռի ագայախոյնի
աշտան-լեռնի

Տ փ Խ Ի Ս

Խ Տ ա ղ ա ղ ա ղ
Յ Լ Ի Լ Բ Ղ ա ղ Ե ա ղ զ

1841

9589

О

**ВОЗДѢЛЫВАНІИ
МАРЕННИ.**

Переведено на Армянскій языкъ и издано
иждивеніемъ Закавказскаго Общества
поощренія сельской и мануфактурной
Промышленности и Торговли.

Т и ф л и с ь .

Въ Типографіи
Я. и Д. Арзановыхъ.

1841

ἰ ρ α θ ω ἄ ω ε δε δ ω ε η ρ ω γ :

Հանձալ 'ի շարտրու-լենէ Ղապարէնի:

Ստ 1747 Թուականին Ղարսիկ մի Լ՛ւ
Թէն անուն եկաւ Լ՛վենիօնայ Սոմտառն (*)
ունելով իւր հետ տեսակ տեսակ ապրանքներ
հայրենի աշխարհի իւրոյ: Սա քանիցս անգամ
փորձ աւեց բամբակ ցանել և մանել, աման
կլեկել ըստ սովորութեան Լ՛րեւելեան ազգաց,
պատրաստել քուբրօզ (հապարճասպառազբէրի)
և վերջապէս բահամ բերել տօրօն:

Յառաջ քան զամենայն այս Լ՛ւթէն
անուն Ղարսիկն փորձ աւեց ցանելով բազմա-
ցընել վայրի այսինքն՝ չօլի տօրօն, որ բուսա-
սանումէ այդ կողմումն և որ Եատիներէն կո-
չի Ռոսիէս բերէրէն, բայց այս ցանելն չը-
յաջողեց նմա: Լ՛ւր միջոցումն բերել տվեց
նա մին քանի ունկի (սանկէն- ճանն կրկն-
ի) տօրօնի սերմն, որոյ նոր 'ի նորոյ սերմաց-
նելով բազմացնելն՝ բոլորովին յաջողեցաւ
նմա. և երեք փութ տօրօնի սերմն, զոր բերած
ունկեր Սմիրնայ քաղաքէն՝ մշտնջենապէս հաս-
տատեցին Ֆրանցիու մէջն Տօրօն ցանելոյ սո-
վորութիւնն: 1777 Թուականին տօրօնն ցանու-
մէին միայն մի դեսատին (իւր 2 օբալտր) հողոյ
վերայ և նորա շահն աւելի չէր քան 5000
Ֆրանք (Քրանն աժէ հինգ շահի սրճալ): 1835

(*) Լ՛ւլինիօնայ Սոմտառն Ֆրանցիէայի Թէն Թէն էրեւ-
լի գոտաւ է Ռոսի գետոյ ճօր:

Թո՛ւ ակննին 50 հազար դեսաւինի վերայ ցանած
տօրօնն՝ իշտակ շահ տվեց աւելի քան 415 մի-
լիօն Քրանք:

Արևու հանգամանք՝ անկախք ՚ի կառավա-
րութենէ և ՚ի մասնաւոր անձանց՝ կարեն հա-
տատել Տէրութեան մէջ որպիսի և իգէ աւ-
ւտրութիւն . որպիսութիւն կլիմայի և որպի-
սութիւն հողոյ: Վկատելով կլիմային՝ տօրօնն
որ պատրաստի զարանդիումն որպէս Սփրնայ
Երկրումն, երևի թէ փոքր է կախեալ կլիմա-
յի ներգործութիւնիցն. այլ յատուկ և առան-
ձին տեսակն հողոյ շատ հարկաւոր է նմա և
նա կըռսանի անդ առաւել յաջողութեամբ,
քան այլ հողոյ վերայ:

Այա ուրեմն զանազան տեղեաց որպիսու-
թիւնքն հողոյ, ուր կամք են մշտնջենական շո-
հաւետութեամբ բուսուցանել տօրօն, հար-
կաւոր է մեծ զգուշութեամբ նկատել: Քիմի-
ական և Ֆիզիքական փորձառութեանց տակն
ձգելով վեց զանազան տեսակքն հողոյ, որոց
վերայ ցանած կայր տօրօն 43 ատիճանի լայ-
նութեան տակն Սփրուզսիոյ կոչեցեալ Քրան-
ցիոյ գաւառի մէջն՝ յայտնվեցաւ թէ քան զա-
մենայն պտղաբեր հողն, որ է Տօրս շրջագայք-
ներումն, իւր մէջն ունի այս մասունքներն.
216 մասանց մէջն՝ 15 մասն սև հող է, 185
մասն կիր է (քերէճ), 13 մասն կաւ և 3 մասն
աւաղ:

Աիւս տեսակն հողոյ, որն որ ջրով լուա-
ցած է, համարեալ թէ նոյնչափ պտղաբեր՝ ու-
նէր 202 մասանց մէջն՝ 6 մասն սև հող, 4
մասն կիր, 107 մասն կաւ և 85 մասն աւաղ:

Լ՛. յայէս համարեա՛ թէ միատեսակ բուսուցա-
նողական զորութիւն ունող երկու տեսակ հո-
ղիցն՝ մինն ունէր իւր մէջն 184 մասն կաճ .
միւսն աւելի քան 5. մին՝ 12 մասն կաւ . և
երկրորդն՝ 107: Կստուրից յառաջ է գալիս թէ
հանքային բաղադրութիւնն համարեա՛ թէ չու-
նի ներգործութիւն աճողութեան վերայ , այլ
առաւել շահաւէտ են աճողութեանն ներգոր-
ծութիւնքն ֆիզիքական:

Փորձառութիւնն այս կողմանէ վեց զա-
նազան տեսակաց հողոյ որոց վերայ ցանած կայր
տօրօն , ցոյց ալեց թէ քան զամենայն յաջող
տօրօն սերմանելոյ հողն այն է , որ առաւել
կահուղ է . պատճառ որ կահուղ հողն աւելի
ջուր կառնի իւր մէջն , երկար կպահպանի իւր
նամութիւնն , այլոց հողոց վերայ փոքր կկուլն-
գործիքներն և վերջայէս երբ կցամաքի՝ ըստ
երևութիւն փոքր տեղ կբռնի այսինքն՝ փոքր
կնստի:

Լ՛. յգալիսի փորձառութիւնն չկարողացաւ
բողբոլին ծանօթացնել մեզ Տօւնայի հողոյ
որպիսութեան հետ , որոյ հողն ունի ապուսու
հաղբրդութիւն մէկ գլխաւոր աղբիւրի հետ ,
որոյ խորութիւնն է մի ֆուտից մինչև երեք
ֆուտ (*) , ունի իւր մէջն բաւական սեաւ հող
միշտ կուշտ է ջրով և համարեա՛ թէ բոլոր
տարին երևի բաւական թարմ և պարարտ:

Որպիսութիւնն վերոյ յիշած երկրորդ
տեսակի հողոյ իւր բուսուցանողական զորու-
թեան կեօրէ՛ կարէ ունիլ երկրորդ տեղի , ու
բոլոր տեսակ որ նորա մէջն կայ սեաւ հող առան-

(*) Պատեն է երկու և չէն մասն կայիլ

ձին իմն սեփհական նմա ծանրութիւն, առաւել երկար պահպանութիւն ջրոյ, ուշ ցամաքումն և ամրութիւն չորացած ժամանակին: Վործիքներին կպչելոյ կողմանէ՝ կարելի է նրան տալ երրորդ տեղն:

Վ.յս ասացներիցս կարելի է եզրափակել. թէ տօրօն սերմանելոյ համար այն հողն է աւելի յարմարաւոր, որ աւելի կարող է ընդունել իւր մէջն օդոյ գիճութիւնն. այսինքն՝ նամութիւնն, որ աւելի ուշ չորանայ, որ աւելի փոքր կպչի գործիքներին և որ փոքր տարածութիւն կունենայ չորանալուցն յետոյ:

Վ.ւելի լաւ է տօրօնի համար այն հողն, որ ամառնային ժամանակին չունենալով իւր մէջն չափազանց նամութիւն՝ ունենայ բաւական հոփութիւն, որ չի թողնիլ դադարիլ աճողական զօրութեանն:

Վ.յս են գլխաւոր պայմանք շահաւէտութեամբ բահամ բերելոյ տօրօնի, որոց ստուգութիւնն ապացուցանի բազում բաղդատական փորձառութեամբ, որովք ճշմարտին և քիմիական նկատմունքն:

Մի գէնի միոյ քննութիւքն որպիսութեան հողոյ, որոյ միջի կան հանքային մասունք միայն, բաւական իսկութեամբ ցուցին թէ ամէն մին երեք փութ տօրօնի համար՝ հարկաւոր է 39 փութ ձիոյ աղբ, բայց այս սեփհական է միայն կակուղ և թեթիւ հողոց: Վ.ս հասարակ կաւուտ հողն, երևի թէ կլանէ աղբոյ մասունքներն ալ իմն տեսակ քիմիական զօրութեամբ, որ մինչևի այսօր պարզ յայտնի չէ մեզ: Թէպէտ իրաւ է թէ միանգամ լաւ խառ-

նեալ աղբոյ հետ կաւուտ հողքն դժուարաւ
հաղորդին իւրեանց միջի եղեալ աղբն աճո-
ղուծեան. բայց այսպիսի հողքն ուշ կորու-
սանեն այն աղբն և երկար պահպանեն իւ-
րեանց գերութիւնն. այսինքն՝ չաղուծիւնն:

Թէ հասարակ հողումն կայ անխափան
սեաւ հող է մին յերևելի և յարժանի գիտու-
թեան որպիսութեանց նորաւիան այնպիսի հողք
որք ամենեին խառնած չլինելով աղբոյ հետ
և ունենալով միայն 3 տարի հանգստութիւն՝
տան որդւոց այնչափ առատ հունձք, որչափ
տուած էին ծնողաց նոցա: 1^ա պտ ուրեմն կայ
հասարակ հողոյ մէջն մասն ինչ սեաւ հողոյ,
որ երբէք չի սպառվում կամ նորոգվում է ողոյ
ներգործութիւնիցն: 1^ա ղբոյ բնութիւնն է միա-
ւորիւ ընդ հողոյ և այդ պատճառաւ շուտով
տալիս է նրան զօրութիւն աճողութեան. իսկ
սև հողն ուշ ստանայ այդ զօրութիւնն: 1^ա յս
վերջին հանգամանքն բացայայտէ թէ աղբն
անխափան հարկաւոր է այն հողոց, որք աւել-
լի սև հող ունին իւրեանց մէջն: 1^ա յդպիսի
հողոյ միջումն աղբն միշտ աւելի ներգործէ-
քան որչափ կարելի էր սպասել յատկապէս
նորա որքանութիւնիցն. վասն զի նա նոյն իսկ
ժամանակումն աճողական զօրութիւն է յա-
ռաջացնում սև հողումն:

Տօրօնն մեծ ներգործութիւն ունի սև հո-
ղոյ վերայ. մեծ աճողական զօրութիւնն պէտք
է բացայայտի մեզ կորուստն այն, զոր կրէ
հողն յայդպիսի պատրաստութենէ: 1^ա տանգա-
ւոր է յաճախ նրան կրկնել աւանց հողն աղ-
բոյ հետ խառնելոյ:

3960

Տիզիբախան յատկութիւնքն և հարստութիւնն հողոյ ցոյց են տալիս հնձոյ որպիսութիւնն: Իււազախաուն և նամ հողքն շատ անգամ տան բաւականին տօրօն, պատճառ որ ջորո թիւնն խափան չէ լինում աճողական զօրութեան նորա և որքանութիւնն ժողովեալ արմատոց, այսինքն՝ բօքերի բոլորովն հաւասարաչափ է տեղութիւն աճողութեանն: Բայ յայտնանէ որքանութիւնն լինի հաւասարաչափ բնութեան հողոյ, որ է ջուր պահպանել իւր մէջն:

Տօրօնի հունձն հասանի հացի բուսոյ հրնձոյ հետ ՚ի միասին, ըստ որում երկոցունց սոցա հողն միատեսակ է պատրաստած, թէ և որքանութիւնն չէ միաչափ: յայնժամ հողն տայ աւելի տօրօն ապա ուրեմն և փութով նուազի քան պտղաբեր հողն:

Սն դասատինայն պարտ է տալ 90 փութ տօրօն (ահն մն փութն է շքս շքս և 4 չրվանայ) եթէ հողն պահպանած ունի իւր մէջն հարիւր մասանց ջրոյ 48 մասն բոլոր իւր տարածութիւնումն: Իոյն դեսատինայն հաւարակօրէն տայ 4 չետվերտ (36 փութ իմ 16 չօր) հաց:

Ըրբ որ կընտրես այնպիսի հող, որոյ մէջն կան վերոյ յիշեալ որպիսութիւնքն, պէտք է նախ քան պամենայն փորել այն հողն մին և կես ֆութ թաքուճակով կամ երեք անգամ մի և նոյն տեղումն պահով վեր առած խորութիւնով: Հող պատրաստելն պէտք է աշնան ժամանակին, պատճառ որ աշնան անձրևքն և ցրտերն կակղացնու մն հողոյ բօթութե

ներն, որք գարնանն փշրվումեն: Սատ խոտ
 դուրս չգալոյ համար՝ երկրագործներինց շատն
 սովորութիւնն ունին փորել հողն 'ի սկիզբն
 գարնանն օգնականութեամբ թակուճակի: Այս
 փորելն պահանջումէ 352 սահաթ մէկ դեսա,
 արինի համար. այսինքն՝ 44 օր, իւրաքանչիւր
 օրն 8 սահաթ բանելով, որքանութիւնն ժա-
 մանակի, որ հարկաւոր է թակուճակով հողն
 վարելոյ համար՝ աւելանայ 66 սահաթ, եթէ
 և հողոյ ծանրութիւնն աւելացնես 2 կրվանքի
 շարի, ուրեմն և կարծրութիւն նորա:

Փոփոլ, թեթև և նամ հողումն կարելի
 է խառնել, որչափ կամենաս, աղբ: Այսմատքն.
 այսինքն՝ քոքերն երբ որ կթողովին՝ կշռով
 միշտ հաւասարաչափ կլինին այդ քանակու-
 լթեանն: Հասարակօրէն գործ են ածում 2640
 փութ աղբ մէկ դեսատենի համար: Փռած
 աղբն ծածկումեն երկու խաչափառ փորած հո-
 ղով, և թեթև արօրումեն, որ հողն հաւասար-
 վի Այա ձեռով գործ ածելոյ արօրիւ՝ շինու-
 մեն արխեր 6 Ֆուտ հեռի 'ի միմեանց: այնպէս
 որ մին զաթարն 5 Ֆուտ լայնութիւն է ունե-
 նում և մի Ֆուտ դատարկ տեղ երկու զա-
 թարի միջումն: Օգնականութեամբ փոքր արօ-
 թի մին մշակն զաթարների կողմէն աւելի խո-
 բըն արխ է հանում, մշակի ետքէն մէկ կին
 կամ երեխայ գնումէ սերմերն ցանելով այն
 փորած արխի միջումն: Այն դեսատինի վերայ
 բանացնումէ 205 Ֆուտ սերմն: Սերմերի հա-
 տիկներն պէտք է ցանվի մի և կէս մատնաչափ
 հեռի 'ի միմեանց թէ՛ լայնութեանումն և թէ՛
 երկարութեանումն: Այն արխն հանելուց յե-

տոյ՝ մշակն յետ է դառնում իւր եկած ջամբոյն և առաջին անգամ հանաց արխի կշտիցն՝ նոր արխ է տանում, որոյ միջից դուրս եկած հողն գործ են ածում առաջին արխի մէջ ցանած սերմերն ծածկելոյ համար, այսպէս կարգաւ յառաջ են տանում ցանելն միշտ քամակից ունենալով ցանօղ կինն կամ երեխայն մինչևի վեցերորդ արխն, որ առանց ցանելու են թողնում և որ դատարկ տեղ է դառնում առաջին և երկրորդ ղաթարի միջումն: Ընելն կազուղ հողումն այդ գործն յառաջ են տանում փայտի բահով:

Ընծաղ տօրօնն սկսանի երեկը՝ հարկաւոր է նրան ալաղ անել որչափ կարելին է շուտ շուտ որ հողն իստակ և կազուղ մնայ: Իւրաքանչիւր ալաղ անելուց յետն՝ տօրօնն բարակ ծածկումեն հողով, որ վեր են առնում էն փոքած ղաթարների ճանապարհներին: Ըռաջին տարին հարկաւոր է երեք անգամ ալաղ անել մի գետատինն ալաղ կանի մէկ կին 66 աւուրց մէջ: Ընծան վերջումն բոլոր կվախներն ծածկումեն հողով, այնպէս որ հողոյ թանձրութիւնն, այսինքն՝ հաստութիւնն լինի երկուսից մինչև 3 դիւյմ և այդպէս մարենայն թողնումեն մնալ ձմեռան ժամանակին: Երկրորդ տարին հարկաւոր չէ այնպէս շուտ շուտ ալաղ անելն: Իւրաքանչիւր ալաղ անելից հետն տօրօնն միշտ թեթեւ ծածկումեն հողով: Երբ որ այս բոյսն սկսանի ծաղկել՝ կտրումեն տավարի խորակի համար, երբեմն ևս թողնումեն սերմի համար: Իւրաքանչիւր դետատինայն կտայ սերմն երեք և կէս անգամ աւելի, քան որքան հար-

կա որ է մին գեօաօրինայն ցանելոյ համար
 համարեա թէ 19 փութ): Արմերն, որ 1816
 թուահանու մն ծախվում էին կրկանէն երեք
 ուրբի, ածի այժմ ոչ աւելի քան քսան հինգ
 կոպէկ: Արբ որ հունան կստանայ մուգ ծի-
 րանի գոյն՝ տօրօնն հնձումեն հաւասար հողոյ
 երեսոյ հետ և տանու մն ամբարներն շորաց-
 նելոյ համար: Հունդերն ստանումեն թէթև
 ծեծելով:

Տալալի խորակն, որ պատրաստումեն տօ-
 րօնից, համարեա թէ այնչափ պատիւ ունի, որ-
 չափ եօնձայ ասաց բոյն: Այս կարմիր գոյն է
 տալիս այն կենդանեաց ոսկորներին, որք որ
 նրան ուտումեն: Հատանգամ արած փորձա-
 ուութիւններիցն յայտնվեցաւ թէ ծանրութիւնն
 աւաջին տարւոյ մէջ հնձաց խոտոյ, հաւասար-
 վումէ ծանրութեան բոլոր ժողոված քօքերի:

Արկրորդ տալին տօրօնն, բաց ՚ի տերև-
 ներն կարելից, պլ ոչինչ ծաւայութիւն չէ
 պահանջում. և վելջապէս երբ որ հողն լա-
 անծրև խմած է և կակուղ: սխանումեն տօրօ-
 նի քօքերն դուրս հանել, որ պէտք է անել
 ցրտելիցն յառաջ:

Արբ որ ցանած տօրօնն սակաւ է՝ քօքերն
 դուրս են հանում ձեռներով, իսկ երբ որ շատ
 է՝ քօքերն դուրս հանելոյ համար գործ են
 ածում մէկ պինդ շնամ արօր, որոյ կուռն
 շնամ է բարձր, որ հողն չլթափվի արխի մէջն:
 Այս արօրն սարքած է երկու ցածր անուոց
 վերայ, որ ուղիղ կարելի լինի նրան մանածել-
 եթէ պատահի որ մէկ բանն կոտրվի՝ հարկա-
 ւոր է նորա բոլոր մասայէքն աւելնորդուլ ու-

նենալ: Լ՛րօրի մէջն լծումեն վեց ջուխտ զօ-
 րեղ կենդանիք և աւաջին ջուխտն եզներ են
 լինում: Լ՛յդպէս երկուց աւուրց մէջն՝ տասն
 և երկու կենդանեօք մին ամբողջ դեսատինի
 վերայ ցանած տօրօնի քօքեր են հանում 17
 մատնաչափ խորութիւնից: Այժէ բանին ձե-
 ուով մէկ մարդն պէտք է 165 օր բան անի
 օրն 8 սահալի: Այլ և նոյն բանն կարելի է
 անել երեք ջուխտ եզերով անցանելով 2 ան-
 դամ մի և նոյն արխի վերայ: Հարկաւոր է
 գոնեա՛ 20 մարդ և 20 կին որ տօրօնի քօքերն
 ժողովեն, ինչքան մէկ արօրն կարողանում է
 հանել: Քօքերն մօտ անելոյց համար՝ գործ են
 ածում կորզովներ: Հարկաւոր չէ կորուսանել
 ժամանակն և քօքերի հանելի միջոցումն՝ պէտք
 է քօքերն տանել ամբարների մէջ չորայնելոյ
 համար: յաճախ շուր մուր են տալիս երեք աղ-
 ուանի շանկալներով որ հողոյ մասուներներն բա-
 ժանվին և որչափ կարելին է՝ յետևումեն պահ-
 պանել նամութիւնից: Տէ՛րն պէտք է ինքն
 գլխին կանգնի տօրօնն հակների մէջ դարսելոյ
 ժամանակին: Այց փութի համար հարկաւոր
 է վեց կապ քալժան:

Արչափ որ թանգ լինի ձեռայ և հողոյ
 գինն՝ շատ լաւ տօրօնն ածէ Գլանդիու՛ն փու-
 լըն ո՛չ աւելի քան 8 ուուբլի 50 կօպէկ: Աշա-
 նակէնք էստեղ թէ ո՛րքան իսկապէս խարձ
 կերթայ մէկ դեսատին հող տօրօն ցանելոյ
 համար:

Լ՛ուաջին տարւանն

1,	Հողոյ փորելն արօրով երկուց աւուրց մի ջոցումն 7 ջուխտ տաւարով, հաշուելով ջուխտն օրն 6 ուրբի	84,00
2,	Սէց աւուրց աշխատանաց վարձ արօրն մանացնելի և լծելի	12,00
3,	Երկու դաժար արօրելի համար գարնանն	24,00
4,	Սէրմի մէկ դեսատին, ցանելոյ 210 ֆունտ	42,50
5,	Յանելն արօրով	8,00
6,	Լ՛լաղ անելն այնպիսի հողերումն, ուր սակաւ են խոտքն	33,00
7 և 8,	Երեք անգամ հողով ծածկելն տօրօնի	58,75
9,	Տափի տարեկան արդիւնք	64,00
		<hr/>
		326,25

Լ՛ուաջին տարւոյ խարճաց փողի մուգաժն, տասն կօպէկ հետապելով	32,62
	<hr/>
	358,87

Երկրորդ տարւանն

IO,	Կրկն երիցս անգամ հողով ծածկելն տօրօնի	58,75
II,	Տափի արդիւնք	64,00
	Սուղաժ առաջին տարվայ 32,62	
	և երկրորդ տարվայ 12,27	44,89
		<hr/>

167-74

Լ՛ուաջին տարվայ խարճ 358,87

Երկրորդ տարվայ . 167,64

ԵՐՐՈՐ ԿԱՐԱՆԵՑ

12)	Դուրս հանելն քոքելի երկուց աւուրց գործ եօթն ջուխտ կենդանեօք	84,00
	46 աւուրց մշակայ բան անելոյ վարձ, որն 2 ուուբլի հաշուելով	92,00
	40 աւուրց կանանց բան անելոյ վարձ որն 75 կօպէկ հաշուելով	30,00
13)	Չորացնելն և տեղակելն 99 փուլթ տօրօնի ,	52,14
14)	Տափի արդիւնք	64,00
		<hr/>
		322,14
	Տափի արդիւնք վեց ամսոյ	16,81
		<hr/>
		338,45
	Մուղաթ երկրորդ տարվայ	6,12
		<hr/>
		344,57
		<hr/>
	Լայա ուրեմն բոլոր գումարն է	875,09

Լյոդպէս ծախան մէկ դեսաւորն հողոյ վերայ ցանած տօրօնի իւր մուղաթովն երկու և կէս տարվայ միջին ալսինքն՝ 30 ամսուամն Փրանցիու մէջն վօկլուզսկոյ դեբարտամենտուամն աւելի չէր քան 875 ուուբլի 9 կօպէկ, մին դեսաւորնայն աալին է հետեղ միջակ չափսով 99 փուլթ տօրօն, որոյ իւրաքանչիւր փուլթն ածէ 8 ուուբլի 80 կօպէկ, այս փողոյ մէջն հաշուած է տղամարդի միօրվայ վարձն՝ 2 ուուբլի և կին մարդոյն՝ 75 կօպէկ, նա և 46 ուուբլի տափի արդիւնքն մէկ դեսաւորնից և մուղաթն՝ հաշուելով հարիւրին 10:

Լ. յս մանրամասն ծանօթութիւնքս բաւա-
 կան բացայայտ ցուցանեն թէ որչափ մեծ տըն-
 տեսական օգուտ կարէ ստանալ տօրօնից
 Ռուսաստանն, ուր տօրօնն Ստեփանայ միջին
 ծախվումէ 20 մինչև 25 ուսբէի փութն. և
 ուր բոլոր ծախան ցանեւոյ համար վերոյ յի-
 շեալ ծախսից քան զերրորդ մասն պակաս կա-
 ժենայ:

1589

Երբ ներքին որպիսութիւնն հողոյ լաւ է
 և պողաքեր՝ կարելի է անել մի գինի միոյ
 երկու անգամ ցանքս. ապա թոյլ տալ հողոյն
 մի տարի հանգստանալ և գինի խոտ ցանել
 (բայց երբէք պիտոյ չէ խնոյն տօրօնի հետ
 ցանել հացի բոյսք:) Լ. հա՛ տօրօն ցանեւոյ ձևն
 բաւական ընդհանուր և յոյժ շահաւէտ:

Լ. աջին տարին }
 Երկրորդն } տօրօն:
 Երրորդն }

Չորրորդ տարին }
 Հինգերորդն } երկրորդ հունձ տօրօնի:

Վեցերորդ տարին }
 Եօթներորդն } կեօնճայ:
 Ութերորդն }

Իններորդ տարին }
 Տասներորդն } դարի:

Մեօսասներորդն }
 Երկօսասներորդն } ցորեն, հաց:

